

Indskrænkninger i Handel og Wandel, der bestaae der i meget høi Grad fra tidligere Tider. Det var ganske naturligt, da Frederiksværk i Hovedsagen tilhørte en enkelt Eier, der, ligesom de øvrige Fabrikeiere havde et Privilegium paa at kunne forsyne sine Arbejdere og undergivne Betjente med de høist fornødne Livsartikler; men, efterat der har udviklet sig en Befolkning, som kræver Omfatning af ganske anden Bessaffenhed, trænges der til friere Handelsforhold. Disse Forhold ere saaledes, som de nu bestaae, grundede i en Contract og kunne altsaa kun afhjælpes ved, at denne Contract afløses; men dette kunde Regjeringen række en hjælpsom Haand til. Der maa gøres to Ting, som jeg troer vilde være gavnlige for det Hele og navnlig for Frederiksværk, ja, jeg kan gjerne sige nødvendige, for at det skal have sig til, hvad det oprindelig er bestemt til og uddannet til i en lang Række af Aar. Det Eine er, at der gives Frederiksværk Rettighed til at drive Handel af lignende Art som den, der er givet Silkeborg. Hindringer herfor ligge ikke alene i de contractmæssige Rettigheder, som visse paa Frederiksværk værende Handlende nyde, at nemlig ingen flere Handlende kunne nedfatte sig der, men ogsaa i, at man mener, at de omliggende Byer skulde have Privilegium til at handle med Beboerne der paa Egnen. Man meente, at man krævede disse Steders Rettigheder ved, at der udviklede sig fri Handel paa Frederiksværk; men, naar man lægger Mærke til, at af de omhandlede Byer ligger Frederiksfund 2 Mil derfra, Frederiksborg 3 Mil og Helsingør 5 Mil, — man kan til de omliggende Byer maaskee ogsaa regne Nykjøbing i Odsherred, der ligger en 2 til 3 Mil borte derfra og over Vandet, — saa vil man let see, at ingen af disse Byer kan blive synderligt krænkede i deres Rettigheder, ved at Frederiksværks Handel udvikles, efter at der dog har bestaaet Handel i en Række af Aar og de saa Kjøbmænd der have bemægtiget sig Oplandet. Man kan saameget mindre være bange for, at denne Handelsfrihed skulde blive mere omfattende med Hensyn til de omhandlede Steder, naar man lægger Mærke til, at man fra Halsnæs Odde, fra det yderste Punkt

deraf, vil have 7 Mil til nærmeste Kjøbstad. Fra denne Side kan der altsaa ikke reises nogen Indvending mod at tilstaae Frederiksværk den samme Handelsfrihed, som der er givet paa Silkeborg og flere andre Steder af lignende Bessaffenhed. Spørgsmaalet bliver altsaa kun det privatretlige, og i denne Henseende holder jeg mig overbevist om, at der maa kunne finde en Afløsning Sted paa billige Vilkaar, og jeg troer ogsaa, at Staten burde bringe et Offer for at ordne Sagen, et Offer, der fra Statens Side kunde bringes forskudsvis, og som lidt efter lidt kunde indfries af Frederiksværks Commune selv. Jeg skulde saaledes meget ønske, at den ærede Minister vilde lade sin Opmærksomhed være henvendt her paa, om han ikke skulde mægte at faae det finantsielle Spørgsmaal med Hensyn til Frederiksværks Salg til at trænge igjennem. Det er af det Slags „sagtyndige“ Spørgsmaal, som vi have kun lidt Haab om nogenstunde at faae afgjort paa en rigtig og fornøftig Maade.

Jeg troer nu, at jeg med Hensyn til Arrestødal har bragt det til Erkjendelse, at der fra Regjeringen er gjort den Betragtningssmaade gjældende, der i meget væsentlig Grad berøver paa Mangel paa stedlig Kundskab.

Hvad Fredensborg angaaer, da er det min fulde Overbeviisning, at dette Slot kan afhændes forbeelagtigt, naar dertil lægges en saa betydelig Skovstrækning, at Vedligeholdelsesomkostningerne for Slottet kunne blive dækkede af den Indtægt, som en saadan Skovstrækning kan give, navnlig naar der blev givet vedkommende Kjøber Rettighed til at afdrive en vis Deel f. Ex. $\frac{1}{2}$. Den Hindring for Salget, der skulde ligge i Loven om Statshaverne, kan ikke være uovervindelig; thi den Lov har ikke længere Virkning end enhver anden Lov; den kan igjen blive hævet ved en ny Lov, ved en Lov, der sagde, at Fredensborg og Fredensborg Park — thi jeg troer, at de maatte følges ad — og et betydeligt Skovareal skulde sælges. Loven om Statshaverne vilde rigtignok derved lide en Indskrænkning, en meget væsentlig Indskrænkning, det erkjender jeg; men jeg er overbevist om, at det vilde være en meget nyttig Indskrænkning